

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ
NUTARIMAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS CIVILINIO KODEKSO
6.228⁶ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-2785

2023 m. d. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2023 m. birželio 16 d. sprendimo Nr. SV-S-997 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 4 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pritarti Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.228⁶ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-2785 (toliau – Įstatymo projektas) tikslui, tačiau iš esmės nepritarti Įstatymo projektui (teisinio reguliavimo priemonėms) dėl šių priežasčių:

1. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.228⁶ straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prieš sudarydamas vartojimo sutartį, kuri nėra nuotolinė ar ne prekybos patalpose sudaroma sutartis, verslininkas privalo aiškiai ir suprantamai suteikti vartotojui būtiną, teisingą, išsamią ir neklaidinančią informaciją, taip pat įtvirtinta informacija, kurią privaloma pateikti. Šio straipsnio nuostatos yra visiškai suderintos su 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/83/ES dėl vartotojų teisių, kuria iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 93/13/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/44/EB bei panaikinamos Tarybos direktyva 85/577/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB, 5 straipsnio nuostatomis, kuriomis reikalaujama pateikti informaciją tik apie prekiautojo geografinį adresą ir tapatybę kvietimo pirkti atveju laikoma esmine informacija (Direktyvos 2011/83/ES dėl vartotojų teisių aiškinimo ir taikymo gairių 3.2.2.1 papunktis). Taigi, esamas teisinis reguliavimas yra pakankamas, kad vartotojui būtų pateikiama visa informacija, kuri būtina siekiant užtikrinti aukštą vartotojų teisių apsaugos lygį ir visapusišką informavimą apie įsigyjamąs prekes.

2. Įstatymo projektu siūloma papildyti vartotojų teisės gauti informaciją reikalavimus – įtraukti informaciją apie prekės gamintoją, jei prekės gamintojas ir verslininkas nėra tas pats asmuo. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad gamintojo sąvoka yra apibrėžta keliuose įstatymuose. Ji apima ne tik tuos asmenis, kurie pagamina produktą, bet ir tuos, kurie jį užsako pagaminti ir tik tuomet jį parduoda savo vardu ir pažymėtą savo prekės ženklu, pavyzdžiui, Civilinio kodekso 6.292 straipsnio 2 dalyje (įgyvendinant Direktyvą 85/374/EEB), Civilinio kodekso 6.364⁴ straipsnio 1 dalyje (įgyvendinant Direktyvą (ES) 2019/771), Lietuvos Respublikos produktų saugos įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje, Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje, Reglamento (ES) 2023/988 3 straipsnio 8 dalyje. Pagal Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje pateiktą gamintojo apibrėžtį gamintoju laikomas ne tik asmuo, kuris faktiškai pagamino gaminį, tačiau ir tas

asmuo, kuris apie tai viešai pareiškė pažymėdamas gaminį savo pavadinimu, prekių ženklu ar kitu skiriamuoju žymeniu. Taip pat gamintoju laikomas asmuo, kuris veikia kaip gamintojo atstovas, kai gamintojas nėra įsisteigęs Europos ekonominės erdvės valstybėje, arba asmuo, kuris gaminį importuoja, kai Europos ekonominės erdvės valstybėje įsisteigusio gamintojo atstovo nėra. Galiausiai bet kuris kitas asmuo, kuris kaip gaminio tiekimo dalyvis gali daryti poveikį rinkai tiekiamo gaminio kokybei ir saugai, irgi gali būti laikomas gamintoju. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad Įstatymo projektu siekiama užtikrinti, kad produktų gamintojams, slepiantiems savo tapatybę po privačiu prekybos tinklo ženklu, būtų privaloma nurodyti savo identifikavimo informaciją. Nekvestionuojant tinkamo vartotojo informavimo ne tik apie prekės pardavėją, bet ir jos gamintoją, svarbos, iš esmės nėra aišku, kaip Įstatymo projektu siūlomas pakeitimas prisidėtų prie nurodytos problemos sprendimo. Pagal pirmiau nurodytuose nacionaliniuose ir Europos Sąjungos teisės aktuose nustatomas gamintojo sąvokos apibrėžtis gaminio gamintoju laikytinas asmuo, kuris užsako gaminio gamybą ir paženklinęs savo vardu ar prekės ženklu pateikia rinkai, kartu prisiimdamas atsakomybę dėl teikiamo gaminio saugos ir kokybės. Taigi įstatymo projektu Nr. XIVP-2785 siūloma nustatyti pareigą pateikti papildomą informaciją apie gamintoją iš esmės nepasiektą siūlomo teisinio reguliavimo tikslo, nes, vadovaujantis teisės aktų hierarchijos principu, gamintoju ir toliau būtų laikomas savo prekių ženklu gaminį paženklinęs verslininkas.

3. Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme yra įtvirtinti principai, kuriais būtina vadovautis sprendžiant dėl tam tikros rūšies ūkinės veiklos reguliavimo būtinumo ir masto. Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 2 punkte yra nustatytas teisėkūros proporcingumo principas, kuris reikalauja, kad pasirinktos teisinio reguliavimo priemonės sudarytų kuo mažesnę administracinę ir kitokią naštą, nevaržytų teisinių santykių subjektų daugiau, negu to reikia teisinio reguliavimo tikslams pasiekti. Įvedus naują reikalavimą ūkio subjektams papildomai nurodyti tam tikrą informaciją apie gamintoją, ūkio subjektai patirs tiek vienkartinį (informacijos perspausdinimo, pakuočių keitimo ir pan.), tiek periodinį (tuo atveju, kai keičiasi fizinis gamintojas) prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje yra platus gamintojų ratas ir jų gaminamos produkcijos asortimentas, siūlomu nauju reguliavimu sukeliamą administracinę ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų naštą būtų itin reikšminga, neproporcinga teisinio reguliavimo tikslams pasiekti ir planuojamai naudai gauti. Kartu su Įstatymo projektu teikiamame aiškinamajame rašte nėra nurodoma, kad toks siūlomas įvesti reikalavimas turės tiesioginę neigiamą įtaką verslo sąlygoms (padidins prisitaikymo prie reguliavimo išlaidas ir privačių prekių ženklų savininkų patiriamas sąnaudas), todėl nėra pagrindžiamas tokio reguliavimo nustatymo tikslingumas, būtinumas ir proporcingumas.

4. Reguliavimu siūloma įtvirtinti nevienodas tų pačių prekių tiekimo rinkai sąlygas, nes keičiamo Civilinio kodekso 6.228⁶ straipsnio 1 dalies 2 punkte siūlymas nustatyti, kad verslininkas, ženklindamas prekes (produktus), privalės nurodyti ir gamintojo duomenis „tuo atveju, kai produkto gamintojas skiriasi nuo verslininko“, būtų taikomas tik tada, kai vartojimo sutartys sudaromos tiesiogiai prekybos patalpose, tačiau taip nebus ženklinamos prekės, teikiamos vartotojams sudarant nuotolines sutartis ir ne prekybos patalpose sudaromas sutartis, reglamentuojamas Civilinio kodekso 6.228⁷ straipsniu.

5. Įstatymo projekto 1 straipsniu keičiamo Civilinio kodekso 6.228⁶ straipsnio 1 dalies 2 punkte siūlomas pakeitimas, kai jis susijęs su informacijos apie gamintoją nurodymu ženklinant

konkrečias prekes, turės poveikį prekybai prekėmis su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis, o nustatomas naujas reikalavimas dėl prekės ženklinimo laikytinas techniniu reglamentu, todėl apie ketinamą priimti tokį reikalavimą (techninį reglamentą) turėtų būti pranešta (notifikuota) Europos Komisijai ir kitoms Europos Sąjungos valstybėms narėms pagal 2015 m. rugsėjo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2015/1535, kuria nustatoma informacijos apie techninius reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisyklės teikimo tvarka, bei šią direktyvą ir Pasaulio prekybos organizacijos Sutartį dėl techninių prekybos kliūčių įgyvendinantį Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimą Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“. Tokio notifikavimo esmė ta, kad Europos Komisijai gavus valstybės narės teikiamą notifikavimo pranešimą prasideda mažiausiai 3 mėnesių projekto priėmimo sustabdymo procedūra, kurios metu Europos Komisija ar kitos valstybės narės turi teisę išsakyti komentarus ar prieštaravimus dėl pateikto techninio reglamento projekto ir galimo laisvo prekių judėjimo Europos Sąjungos vidaus rinkoje suvaržymo, į kuriuos Lietuvos valdžios institucija, rengianti projektą, turėtų atitinkamai reaguoti.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į taikomą specialų atskirų prekių ženklinimo reguliavimą Europos Sąjungoje. Pavyzdžiui, maisto prekėms keliama informacijos apie maistą pateikimo reikalavimai ir bendrieji principai, reglamentuojantys maisto produktų ženklinimą ir atsakomybę už juos, yra įtvirtinti 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1169/2011 dėl informacijos apie maistą teikimo vartotojams, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1924/2006 ir (EB) Nr. 1925/2006 bei kuriuo panaikinami Komisijos direktyva 87/250/EEB, Tarybos direktyva 90/496/EEB, Komisijos direktyva 1999/10/EB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/13/EB, Komisijos direktyvos 2002/67/EB ir 2008/5/EB bei Komisijos reglamentas (EB) Nr. 608/2004. Reglamente Nr. 1169/2011 3 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad informaciją apie maistą reglamentuojančiais teisės aktais siekiama laisvo teisėtai pagamintų ir parduodamų maisto produktų judėjimo Sąjungoje, tam tikrais atvejais atsižvelgiant į būtinybę apsaugoti teisėtus gamintojų interesus ir skatinti kokybiškų prekių gamybą. Reglamente Nr. 1169/2011 38 straipsnis nurodo, kad šiuo reglamentu konkrečiai suderintų klausimų srityje valstybės narės negali priimti nacionalinių priemonių ar toliau jas taikyti, nebent tai būtų leidžiama pagal Sąjungos teisę. Nacionalinės priemonės neturi sudaryti kliūčių laisvam prekių judėjimui, įskaitant kitų valstybių narių maisto produktams taikomus ribojimus. Vadovaujantis Reglamente Nr. 1169/2011 9 straipsnio 1 dalies h punktu, ženklinant maisto produktus privaloma nurodyti Reglamento (ES) Nr. 1169/2011 18 straipsnio 1 dalyje nurodyto maisto tvarkymo subjekto pavadinimą ar įmonės pavadinimą ir adresą, t. y. maisto tvarkymo subjekto, atsakingo už informacijos apie maistą teikimą, duomenis – maisto tvarkymo subjekto, kurio pavarde ar įmonės pavadinimu prekiaujama maisto produktu, arba, jei tas maisto tvarkymo subjektas nėra įsisteigęs Europos Sąjungoje, importuotojo į Europos Sąjungos rinką duomenis. Reglamente (ES) Nr. 1169/2011 nėra įtvirtintos prievolės nurodyti gamintojo duomenis, todėl nacionalinės priemonės dėl papildomų privalomų duomenų galėtų būti priimtose tik laikantis Reglamento Nr. 1169/2011 39 straipsnio reikalavimų ir apie jas pranešta (notifikuota) Europos Komisijai ir kitoms Europos Sąjungos valstybėms narėms pagal Reglamento (ES) Nr. 1169/2011 45 straipsnio nustatytą tvarką.

6. Informuojame, kad 2022 m. kovo 30 d. Europos Komisija pateikė pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo įtvirtinama tvarių gaminių ekologinio projektavimo reikalavimų nustatymo sistema (toliau – Reglamento pasiūlymas). 2023 m. gegužės 22 d. Taryba pritarė pozicijai (bendro požiūrio tekstui) dėl Reglamento pasiūlymo. Priėmus Reglamento pasiūlymą ir jam įsigaliojus (preliminariai po 18 mėn.) visi ES bendrajai rinkai teikiami gaminiai, išskyrus maistą, pašarą, žmonėms skirtus vaistus, veterinarinius vaistus, gyvus augalus, gyvūnus ir mikroorganizmus, žmogaus kilmės produktus, augalų ir gyvūnų produktus, tiesiogiai susijusius su jų būsima reprodukcija, ir transporto priemonės, privalės turėti skaitmeninį gaminio pasą, kuris suteiks informacijos apie gaminių aplinkosauginį tvarumą ir kuriame turėtų būti pateikta informacija apie visą tiekimo grandinę.

Ministras Pirmininkas

Ekonomikos ir inovacijų ministras